

Een eerste administratieve cassatie in onderwijsaangelegenheden¹

Inleiding

De Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen² is een recent opgericht administratief rechtscollege. In het kader van het hoger onderwijs kunnen studenten een beroep tot nietigverklaring van een studievoortgangsbeslissing (bijvoorbeeld een examenbeslissing) instellen bij deze Raad. Tegen arresten van de Raad voor Betwistingen kunnen vervolgens zowel de student als de onderwijsinstelling een administratief cassatieberoep instellen bij de Raad van State.

Op 17 februari 2009 heeft de Raad van State voor het eerst een arrest van de Raad voor Betwistingen gecasseerd.³ Meer bepaald houdt de Raad van State er een andere juridische kwalificatie op na wat betreft een beslissing van een examencommissie genomen nadat een annulatiearrest van de Raad voor Betwistingen is gevelde.

Deze bijdrage onderzoekt ten eerst in algemene zin wat juist de taak is van de Raad voor Betwistingen (als annulatierechter) en de Raad van State (als administratieve cassatierechter) in het onderwijsrecht. Ten tweede komen de feiten aan bod die aanleiding hebben gegeven tot het administratieve cassatiearrest van 17 februari 2009. Ten derde wordt ingegaan op de interpretatie die de Raad van State geeft aan het belang van de verzoekende partij in dit arrest. Ten vierde zet deze bijdrage uiteen waarom de Raad van State juist is overgegaan tot cassatie. Daarbij is er aandacht voor de uiteenlopende juridische redeneringen van de Raad van State en de Raad voor Betwistingen. Een persoonlijke visie op de kwalificatie van bepaalde studievoortgangsbeslissingen kan daarbij niet ontbreken. Ten slotte worden enkele cijfergegevens omtrent administratieve cassatie in onderwijsaangelegenheden weergegeven en geïnterpreteerd.

Hoofdstuk I. Raad voor Betwistingen

Met een Vlaams Decreet van 19 maart 2004⁴ riep de decreetgever de Raad voor Betwistingen in het leven. Hiermee hevelde hij een specifiek contentieux over van de Raad van State naar een nieuw administratief rechtscollege.⁵ De Raad voor Betwistingen is immers bevoegd om op vraag van een student van een hogeschool of universiteit studievoortgangsbeslissingen te vernietigen indien deze strijdig zijn met de decretale en reglementaire bepalingen, de onderwijs- en examenregeling of met de algemene administratieve beginselen.⁶

¹ Deze bijdrage werd afgesloten op 21.02.2010.

² Hierna: "Raad voor Betwistingen"

³ RvS 17 februari 2009, nr. 190.520

⁴ Decreet 19 maart 2004 betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, BS 10 juni 2004, hierna "Aanvullingsdecreet"

⁵ Art. II.15 Aanvullingsdecreet

⁶ Art. II.21 Aanvullingsdecreet

Het Aanvullingsdecreet geeft de Raad voor Betwistingen daarnaast enkele bevoegdheden waarover de Raad van State niet beschikte. Zo kan de Raad voor Betwistingen bepalen dat opnieuw in de zaak wordt beslist, desgevallend op grond van een nieuw afgenomen examen of enig onderdeel daarvan. Hij kan daarbij de legitieme/illegitieme gronden aangeven dewelke bij de totstandkoming van de nieuwe beslissing moeten/niet mogen betrokken worden. In afwachting van een nieuwe beslissing kan de Raad voor Betwistingen bovendien, mocht dit op grond van de gegevens van de zaak kennelijk nodig blijken, een voorlopige inschrijving in het volgende jaar (in de hypothese van een jaarsysteem) bevelen.⁷

Deze meer uitgebreide bevoegdheid moet gezien worden in het licht van de ontwikkeling inzake flexibele leerwegen in het hoger onderwijs. De decreetgever heeft gemeend dat geschillen die zich binnen een dergelijke fundamentele onderwijsvernieuwing zouden voordoen, best van bij het begin voorgelegd kunnen worden aan een gespecialiseerd administratief rechtscollege, dat binnen een korte termijn een beslissing kan nemen. De korte termijn om uitspraak te doen heeft tot gevolg dat de student tijdig weet of, en onder welke voorwaarden, hij het volgende jaar kan aanvatten.⁸

Tegen arresten van de Raad voor Betwistingen kan de betrokken student of onderwijsinstelling administratief cassatieberoep instellen bij de Raad van State.

Hoofdstuk II. Administratieve cassatie

De Raad van State wordt wel eens de “cassatierechter van het gemeen recht” genoemd voor wat betreft de administratieve beslissingen in betwiste zaken.⁹

Artikel 14, § 2 van de Gecoördineerde wetten 12 januari 1973 op de Raad van State¹⁰, dat de algemene cassatiebevoegdheid van de Raad van State regelt, stelt:

“§2. De afdeling doet uitspraak, bij wijze van arresten, over cassatieberoepen ingesteld tegen de door de administratieve rechtscolleges in laatste aanleg gewezen beslissingen in betwiste zaken wegens overtreding van de wet of wegens schending van substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen. Zij treedt daarbij niet in de beoordeling van de zaken zelf.”

Laten we de verschillende onderdelen van deze bepaling even onder loep nemen.

Afdeling 1. Tegen arresten van administratieve rechtscolleges in laatste aanleg gewezen in betwiste zaken

Cassatieberoep is volgens artikel 14, § 2 R.v.St.-wet enkel mogelijk tegen beslissingen van administratieve rechtscolleges in laatste aanleg gewezen in betwiste zaken.

⁷ *Parl. St.* VI. Raad 2003-2004, 1960 nr. 1, 17

⁸ K. VAN LINT, “De Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbepalingen. Een analyse na twee werkjaren”, *TORB* 2006-07, 455

⁹ J. VANDELANOTTE, J. DUJARDIN, M. VAN DAMME, en A. MAST, *Overzicht van het Belgisch Administratief Recht*, Mechelen, Kluwer, 2009, 1123

¹⁰ *BS* 31 maart 1973, hierna: “R.v.St.-wet”

§1. Administratief rechtscollege

Wat het begrip “administratief rechtscollege” juist inhoudt, heeft reeds veel inkt doen vloeien. Een administratief rechtscollege kan omschreven worden als een rechtsprekend orgaan, dat geen deel uitmaakt van de rechterlijke macht en dat uitspraken doet die gezag van gewijsde hebben.¹¹

De duidelijkste hypothese is natuurlijk het geval waarin de wetgever uitdrukkelijk aangeeft dat een bepaald orgaan een administratief rechtscollege of jurisdictioneel orgaan is. Een voorbeeld is artikel 2.15 Aanvullingsdecreet¹² hetgeen duidelijk stelt dat de Raad voor Betwistingen een administratief rechtscollege is.

Ontbreekt dergelijke letterlijke bepaling, dan zal nagegaan worden of uit de wettekst impliciet blijkt of er sprake is van een administratief rechtscollege. Indien ook dit geen oplossing oplevert, dan kunnen de voorbereidende werken betreffende de wet of decreet en het advies van de Raad van State, afdeling wetgeving nog een aanwijzing vormen.¹³

In laatste instantie kunnen we terugvallen op enkele criteria (formele, materiële, ...) op basis waarvan een instelling een “administratief rechtscollege” kan uitmaken. Voorzichtigheid is hier echter geboden: niet alle auteurs aanvaarden dezelfde criteria.¹⁴ Er is onenigheid omtrent de invulling ervan en over de vraag of deze criteria al dan niet cumulatief vervuld moeten zijn opdat er sprake is van een administratief rechtscollege. De Raad van State stelde alvast: *“Overwegende dat de wil van de wetgever ook afgeleid kan worden uit andere gegevens, zoals... aan de hand van een aantal criteria, waaraan niet steeds een zelfde belang kan worden gehecht en welke in hun samenhang moeten worden gezien om tot een kwalificatie te komen.”*¹⁵

Onder “administratieve rechtscolleges” vallen ook organen van actief bestuur, wanneer zij een rechtsprekende bevoegdheid uitoefenen.¹⁶ Een voorbeeld van zo’n instelling is de Deputatie van de Provincie.¹⁷ Tegen uitspraken van deze instellingen kan met andere woorden evenzeer een cassatieberoep bij de Raad van State worden ingesteld.¹⁸

Soms vermeldt de wetgever expliciet de cassatiebevoegdheid die de Raad van State al heeft op grond van artikel 14 § 2 R.v.St.-wet. Andersom kan de wetgever de cassatiebevoegdheid van de Raad van

¹¹ E. DIRIX, B. TILLEMANS, P. VAN ORSHOVEN (eds.), *De Valks juridisch woordenboek*, Antwerpen, Intersentia, 2001, 20

¹² Decreet 19 maart 2004 betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, *BS* 10 juni 2004

¹³ M. VAN CROMHEECKE en J. VANDE LANOTTE, “Een overzicht van administratieve rechtscolleges”, *TBP* 1995, 551; voor een toepassing zie RvS 19 juni 2006, nr. 160.275, Thomas

¹⁴ Een voorbeeld van zo’n discussie is de vraag of het gezag van gewijsde een criterium vormt. Voor een positieve benadering, zie M. VAN CROMHEECKE en J. VANDE LANOTTE, “Een overzicht van administratieve rechtscolleges”, *TBP* 1995, 548-549

¹⁵ RvS 19 juni 2006, nr. 160.275, Thomas

¹⁶ M. VAN DAMME, “De Raad van State als administratieve cassatierechter”, *TBP* 2000, 70

¹⁷ Art. 1 K.B. 17 september 1987 betreffende de procedure voor de bestendige deputatie in de gevallen waarin deze een rechtsprekende taak vervult, *BS* 29 september 1987

¹⁸ Zie bv. RvS 4 december 1996, nr. 63.420, De Kinder

State middels een uitdrukkelijke bepaling ontnemen en toekennen aan een andere instelling, zoals het Hof van Cassatie.¹⁹

§2. Bestreden beslissing

In het kader van een administratieve cassatie bestaat de bestreden beslissing steeds uit een jurisdictionele handeling, dit in tegenstelling tot het schorsings- en annulatiecontentieux bij de Raad van State. Artikel 14 § 1 R.v.St.-wet bepaalt immers uitdrukkelijk dat enkel “akten en reglementen” vatbaar zijn voor schorsing en annulatie. Daar gaat het dus om handelingen van actief bestuur, terwijl administratieve cassatie rechtsprekende handelingen als voorwerp heeft.²⁰ Het schorsings- en annulatiecontentieux is een objectief contentieux, het cassatiecontentieux een subjectief contentieux.²¹

Enkel jurisdictionele handelingen gewezen “in laatste aanleg” zijn vatbaar voor administratieve cassatie. Meer bepaald kunnen enkel arresten waartegen geen gewone rechtsmiddelen (i.e. hoger beroep en verzet) meer openstaan, nog het voorwerp uitmaken van een cassatieberoep. Er bestaat discussie over de vraag of het verstrijken van de verzetstermijn tegen een arrest op verstek voldoende is opdat het cassatieberoep ontvankelijk verklaard kan worden, dan wel of het verzet daadwerkelijk uitgeput moet zijn.²²

Het niet-uitputten van het buitengewone rechtsmiddel van herziening kan geen grond voor onontvankelijkheid van het cassatieberoep uitmaken.²³

Het vereiste dat de bestreden beslissing “in laatste aanleg” gewezen moet zijn, impliceert bovendien dat beslissingen alvorens recht te doen, niet vatbaar zijn voor een cassatieberoep. Rechtsleer verdedigt hier naar analogie de toepassing van artikel 1077 Ger.W., met als gevolg dat deze beslissingen slechts aanvechtbaar zijn vanaf het moment dat het administratief rechtscollege de definitieve beslissing velt, en enkel samen met deze definitieve beslissing.²⁴ De Raad van State heeft recent nog uitdrukkelijk gesteld dat een beslissing alvorens recht te doen inderdaad samen met de eindbeslissing kan bestreden worden met een cassatieberoep.²⁵

¹⁹ D. VANHEUVEN en F. VAN VOLSEM, “Artikel 14, lid 1 R.v.St.-wet”, in X., *Publiek Procesrecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtsleer en rechtspraak*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1999, 113

²⁰ M. VAN DAMME, “De Raad van State als administratieve cassatierechter”, *TBP* 2000, 69

²¹ J. VANDE LANOTTE, J. DUJARDIN, M. VAN DAMME, en A. MAST, *Overzicht van het Belgisch Administratief Recht*, Mechelen, Kluwer, 2009, 1123: “Als administratief cassatierechter doet de Raad van State uitspraak in het kader van het ‘subjectief contentieux’ en niet, zoals bij de nietigverklaring van handelingen van het actief bestuur het geval is, in het kader van het ‘objectief contentieux’.”

²² Zie X., *Les Nouvelles. Droit Administratif, IV*, Brussel, Larcier, 1975, 581 en R. ANDERSEN, “De quelques réflexions à propos de la cassation administrative” in X., *Mélanges Philippe Gérard*, Brussel, Bruylant, 2002, 279. In beide werken wordt verdedigd dat een cassatieberoep enkel ontvankelijk is indien daadwerkelijk verzet werd aangetekend tegen een beslissing op verstek. Daarbij wordt wel gewezen op een tegengestelde praktijk bij de Franse Raad van State enerzijds, en bij het Hof van Cassatie in burgerlijke zaken anderzijds. Bv. Cass. 10 januari 1969, *Arr. Verbr.* 1969, 459

²³ X., *Les Nouvelles. Droit Administratif, IV*, Brussel, Larcier, 1975, 581

²⁴ X., *Les Nouvelles. Droit Administratif, IV*, Brussel, Larcier, 1975, 582

²⁵ RvS 27 mei 2008, nr. 183.480, Slabbaert

Uit de aard van de bestreden handeling vloeit voort dat de partijen voor de Raad van State steeds de oorspronkelijke procespartijen zullen zijn. Met andere woorden is de verwerende partij niet degene die de bestreden beslissing genomen heeft (het administratief rechtscollege), hetgeen wel het geval is in het objectief contentieux van de Raad van State.

Afdeling 2. Procedure

De administratieve cassatieprocedure valt grosso modo uiteen in drie onderdelen: de toelatingsprocedure, de onderzoeksfase en de beslissingsfase. Een uitgebreide en volledige bespreking van deze onderdelen zou ons te ver brengen in het kader van deze bijdrage, zodat wij slechts enkele summiere opmerkingen hieromtrent formuleren.²⁶

§ 1. Toelatingsprocedure

In het kader van de toelatingsprocedure zal de Raad van State vooreerst nagaan of er voldaan is aan de voorwaarden gesteld in artikel 5 Procedurereglement Cassatie.²⁷ Artikel 5 PRC voorziet in een bijzondere sanctie bij niet-naleving ervan. In dat geval wordt het cassatieberoep namelijk niet op de rol ingeschreven en wordt het dus als niet-ingediend beschouwd. De hoofdgriffier stelt de verzoekende partij hiervan op de hoogte, waarna deze over vijf dagen beschikt om alsnog een regularisatie door te voeren. Gebeurt dit, dan wordt deze partij geacht haar beroep te hebben ingediend op de datum van de eerste verzending.²⁸ Hierna wordt het beroep ingeschreven op de rol.²⁹

Dan zal het beroep een toelaatbaarheidsprocedure moeten doorstaan, ook wel de “cassatiefilter” genoemd. De wetgever heeft deze filter pas in 2006 ingevoerd, samen met de overheveling van het schorsings- en annulatiecontentieux inzake vreemdelingenrecht van de Raad van State naar de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen.³⁰ Artikel 20 R.v.St.-wet, alsook de bepalingen in het PRC³¹ regelen de werking van deze filter. Het doel van deze procedure is te voorkomen dat het hoogste administratieve rechtscollege door de verzoekende partij louter wordt beschouwd als een beroepsinstantie en dat de Raad van State voorzieningen in cassatie moet onderzoeken en ten gronde berechten waarvan na een kort voorafgaand onderzoek blijkt dat die, gelet op de middelen die erin worden aangevoerd, geen enkele kans maken om te worden ingewilligd.³²

²⁶ Voor een uitgebreide bespreking van de procedure, zie onder meer E. BREWAEYS, “De cassatieprocedure voor de Raad van State”, *RW* 2007-08, 1226-1237; S. LUST, “De hervorming van de Raad van State anno 2006”, *CDPK* 2007, 241-286 en A. WIRTGEN, “De hervorming van de Raad van State. Bespreking van de nieuwe bevoegdheids- en procedureregels”, *TBP* 2007, 451-479

²⁷ K.B. 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatie-procedure bij de Raad van State, *BS* 1 december 2006, erratum *BS* 4 mei 2007, hierna “PRC”

²⁸ Voor een voorbeeld van een laattijdige regularisatie, zie beschikking RvS 22 juni 2007, nr. 823(c), Gambulatova

²⁹ Artikel 5-6 PRC

³⁰ Wet 15 september 2006 tot hervorming van de Raad van State en tot oprichting van een Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, *BS* 6 oktober 2006

³¹ Artikel 7-11 PRC

³² M.v.T., *Parl. St. Kamer* 2005-06, nr. 51/2479/1, 34

In eerste instantie gaat de Raad van State hier onder meer na of hij niet onbevoegd³³ is of zonder rechtsmacht, en of het beroep niet zonder voorwerp of kennelijk onontvankelijk³⁴ is.³⁵ Voldoet het cassatieberoep niet aan de gestelde vereisten, dan spreekt de Raad van State een beschikking van niet-toelaatbaarheid uit. Indien het beroep daarentegen wel tegemoetkomt aan deze vereisten, dan gaat de Raad na of aan de tweede trap van de filter voldaan wordt. Deze trap vereist dat het cassatieberoep een middel bevat dat een schending van de wet of een op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvereiste aanvoert³⁶, voor zover het erin aangevoerde middel niet kennelijk ongegrond³⁷ is en die schending daadwerkelijk van die aard is dat ze tot cassatie van de bestreden beslissing kan leiden³⁸ en de strekking van die beslissing kan hebben beïnvloed.^{39 40} Indien het beroep deze voorwaarden vervult, zal de Raad een beschikking van toelaatbaarheid uitspreken.

Voor beroepen die wel door de eerste, maar niet door de tweede trap van de filter passeren, heeft de wetgever in een vangnet voorzien.⁴¹ Indien het onderzoek van zulk beroep door de afdeling noodzakelijk blijkt om te zorgen voor de eenheid van de rechtspraak, verklaart de Raad van State dit beroep alsnog toelaatbaar.⁴²

Merk op dat de cassatiefilter functioneert zonder enige tussenkomst van het auditoraat. Evenmin wordt de verwerende partij bij de zaak betrokken in deze fase. De Raad van State spreekt de beschikking van toelaatbaarheid, dan wel niet-toelaatbaarheid uit zonder terechtzitting en zonder de partijen te horen.⁴³ Tegen die beschikking staan geen rechtsmiddelen open.⁴⁴ Met andere woorden sluit een beschikking van niet-toelaatbaarheid de procedure onherroepelijk af.⁴⁵ Men neemt wel aan dat een beschikking kan worden ingetrokken als er een verkeerde toepassing werd gemaakt van de wettelijke voorschriften.⁴⁶ Na een beschikking van toelaatbaarheid komt de onderzoeksfase.

§2. Onderzoeksfase

³³ RvS 21 december 2007, nr. 1777(c); RvS 6 juni 2007, nr. 686(c); RvS 8 mei 2007, nr.504(c)

³⁴ RvS 14 december 2006, nr. 1(c); RvS 25 maart 2008, nr. 2484(c)

³⁵ Art. 20 § 2, eerste lid R.v.St.-wet

³⁶ RvS 27 juli 2007, nr. 1016(c)

³⁷ RvS 21 december 2007, nr. 1777(c); RvS 14 januari 2009, nr.3857(c); RvS 1 juli 2008, nr. 2966(c); RvS 13 januari 2009, nr. 3809(c)

³⁸ RvS 21 december 2007, nr. 1777(c); RvS 27 juli 2007, nr. 1016(c); RvS 28 februari 2007, nr. 280(c); RvS 28 maart 2007, nr. 371(c)

³⁹ RvS 6 juni 2007, nr. 686(c); RvS 8 mei 2007, nr.504(c)

⁴⁰ Art. 20 § 2, derde lid R.v.St.-wet

⁴¹ Door D. RENDERS en G. PIJCKE de "clause de repêchage" genoemd: D. RENDERS en G. PIJCKE, "La procédure en cassation administrative", *Adm. Publ.* 2006, 239

⁴² Art. 20 § 2, in fine R.v.St.-wet

⁴³ Art. 20 § 3 R.v.St.-wet. Het Grondwettelijk Hof heeft duidelijk gesteld dat het ontbreken van een voorafgaande terechtzitting en de afwezigheid van een openbare terechtzitting in deze geen schending vormt van artikel 10, 11 en 191 van de Grondwet, noch van artikel 6 EVRM (zie bv. GwH 2 april 2009, nr. 67/2009; GwH 14 juni 2000, nr. 72/2000).

⁴⁴ Art. 20 § 3, in fine R.v.St.-wet

⁴⁵ Art. 11, eerste lid PRC

⁴⁶ E. BREWAEYS, "Commentaar bij artikel 20 R.v.St.-wet", in X., *Publiek Procesrecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Kluwer, 2008, 11; RvS 21 december 2007, nr. 1790 (c)

Aan de partijen wordt kennis gegeven van de beschikking van toelaatbaarheid.⁴⁷ De verwerende partij krijgt tevens het verzoekschrift toegestuurd, waarop zij dan een memorie van antwoord moet indienen binnen de dertig dagen vanaf deze kennisgeving.⁴⁸ De Raad van State weert ambtshalve de laattijdige processtukken uit de debatten.⁴⁹

Vanaf het moment van kennisgeving door de griffie aan de verzoekende partij van de memorie van antwoord, beschikt deze over 30 dagen om een memorie van wederantwoord in te dienen. Indien de verwerende partij geen memorie van antwoord heeft ingediend, of indien zij deze niet tijdig heeft ingediend, kan de verzoekende partij ook volstaan met een zogenaamde toelichtende memorie. De memorie van wederantwoord, dan wel de toelichtende memorie, moet de vorm aannemen van een samenvattende memorie “waarin alle argumenten van de partijen op een rij worden gezet”.⁵⁰ Het niet (tijdig) indienen van deze memorie leidt tot toepassing van artikel 21, tweede lid R.v.St.-wet.⁵¹

Na het indienen van deze processtukken volgt het verslag van de auditeur. Indien deze adviseert in het voordeel van de verzoekende partij, wordt er van de verwerende partij niet verwacht dat hij nog een verzoek tot voortzetting van de procedure indient.⁵² In dit geval zal de Kamervoorzitter of de staatsraad die hij aanwijst bij beschikking meteen de datum van de terechtzitting aanwijzen.⁵³ Oordeelt de auditeur daarentegen dat het beroep onontvankelijk of ongegrond is, dan vraagt de verzoekende partij binnen 30 dagen om voortzetting van het geding.⁵⁴ Zoniet ontstaat er een vermoeden van afstand van geding, waarbij de verzoekende partij kan vragen om gehoord te worden omtrent deze afstand.⁵⁵ Voor partijen bestaat er dus geen mogelijkheid om een laatste memorie in te dienen. Nochtans heeft de Raad van State in minstens één arrest wel aanvaard dat de laatste memorie, ingediend door een verzoekende partij, als verzoek tot voortzetting geldt, en heeft de Raad zelfs de inhoud van deze memorie in acht genomen (doch weerlegd).⁵⁶

Artikelen 21-24 PRC regelen vervolgens het verloop van de terechtzitting.

§3. Beslissingsfase

Binnen de zes maanden na de beschikking van toelaatbaarheid doet de kamer bij wie het cassatieberoep aanhangig is, uitspraak over de grond van de zaak.⁵⁷ Het gaat hier om een termijn van

⁴⁷ Artikel 12 PRC. Indien er mogelijke tussenkomende partijen bestaan, zullen ook deze een kopie van het verzoekschrift ontvangen. Het administratief rechtscollege wiens beslissing bestreden wordt, krijgt ten informatieve titel eveneens deze stukken.

⁴⁸ Artikel 12-13 PRC

⁴⁹ Artikel 39 PRC

⁵⁰ Art. 14, lid 3 RvSt-wet. Zie tevens RvS 26 oktober 2007, nr. 176.192; Voor een eigen visie op de regeling van de samenvattende memorie, zie T. EYSKENS, “Een standpunt over de samenvattende memorie in de cassatieprocedure bij de Raad van State”, *CDPK* 2009, 72-83

⁵¹ Artikel 15 § 1 PRC. In dat geval past de Raad van State de “hakbijl” toe en stelt zij het ontbreken van het belang in hoofde van de verzoekende partij vast. Bv. RvS 4 september 2008, nr. 186.036

⁵² Dit in tegenstelling tot wat het geval is in de schorsings- en annulatieprocedure.

⁵³ Artikel 18 § 2 PRC

⁵⁴ Artikel 18 § 1 PRC

⁵⁵ Art. 18 § 1 PRC en artikel 21, zesde lid R.v.St.-wet; RvS 1 juli 2008, nr. 185.058

⁵⁶ RvS 17 februari 2009, nr. 190.519

⁵⁷ Art. 20 § 4 R.v.St.-wet

orde. De Memorie van Toelichting stelt op vrij mysterieuze wijze dat indien deze termijn zou worden overschreden, er “remediëringsmechanismen in werking treden”, maar gaat hier niet verder op in.⁵⁸ Bij gebreke aan verdere verduidelijking of uitvoering van deze zinsnede lijkt een sanctie hier momenteel niet te bestaan.

Het arrest wordt gemotiveerd en uitgesproken in openbare zitting.⁵⁹

Afdeling 3. Bevoegdheid

Artikel 14 § 2 R.v.St.-wet in fine stelt dat de Raad van State als cassatierechter niet in de beoordeling van de zaak zelf treedt. Dit impliceert dat de Raad enkel oordeelt over de wettigheid van de bestreden jurisdictionele beslissing, en niet over de grond van de zaak.⁶⁰ Dit betekent dat de Raad van State niet aan feitenvinding mag doen. Dit leidt ertoe dat de Raad van State middelen die ertoe strekken de feitelijke beoordeling van de zaak te laten overdoen als onontvankelijk afwijst.⁶¹

Eén en ander dient wel genuanceerd. De Raad van State oordeelt namelijk in beperkte mate wel over feiten. Hij moet de door de lagere rechter bewezen feiten voor bewezen houden⁶², doch kan wel nagaan of deze feiten bestaand en correct zijn, op basis van de vaststellingen gedaan in de bestreden beslissing of op basis van de procedurestukken die voorgelegd zijn aan de lagere rechter.⁶³ Daarnaast mag de Raad van State nagaan of de lagere rechter de feiten juist heeft beoordeeld. Dit houdt in dat de Raad controleert hoe de lagere rechter is te werk gegaan om de vaststellingen als bewezen te beschouwen.⁶⁴

De Raad van State kan ten slotte nagaan of de feiten, zoals vastgesteld door de lagere rechter, de juiste juridische kwalificatie kregen en of er een juist gevolg op wettelijk vlak aan gegeven werd.⁶⁵ Nochtans is de grens tussen een “feitenbeoordeling” en een “juridische kwalificatie van de feiten” zeer vaag.⁶⁶

Hoofdstuk III. De feiten

De feiten die aanleiding hebben gegeven tot het administratieve cassatiearrest van 17 februari 2009 zijn de volgende.

⁵⁸ *Parl. St. Kamer* 2005-06, nr. 2479/1, p. 43

⁵⁹ Art. 47 PRC. Artikel 48 PRC somt de gegevens op die zowel de beschikkingen als de arresten moeten vermelden.

⁶⁰ RvS 8 januari 2009, nr. 189.371

⁶¹ E. BREWAEYS en A. DE SMET, “De Raad van State als cassatierechter in vreemdelingenzaken”, *T. Vreemd.* 2008, 195, met verwijzing naar talrijke rechtspraak.

⁶² RvS 17 januari 2002, nr. 102.581

⁶³ M. VAN DAMME, “De Raad van State als administratieve cassatierechter”, *TBP* 2000, 78

⁶⁴ M. VAN DAMME, “De Raad van State als administratieve cassatierechter”, *TBP* 2000, 78

⁶⁵ *Parl. St. Kamer* 1998-99, nr. 1960/1, 3 en 21; M. LEROY, *Contentieux administratif*, Brussel, Bruylant, 2008, 936-937

⁶⁶ R. ANDERSEN, “De quelques réflexions à propos de la cassation administrative”, in X., *Mélanges Philippe Gérard*, Brussel, Bruylant, 2002, 285

De verzoekende partij was tijdens het academiejaar 2006-2007 ingeschreven in het derde bachelorjaar Toegepaste informatica aan de Katholieke Hogeschool Kempen.

Op 07.09.07 verklaart de examencommissie haar na een derde examenperiode niet geslaagd. Tegen deze beslissing tekent verzoekende partij intern beroep aan, meer bepaald met betrekking tot het cijfer voor het opleidingsonderdeel "stage" en het opleidingsonderdeel "systeemanalyse". De klacht met betrekking tot het onderdeel "stage" wordt onontvankelijk verklaard, de klacht met betrekking tot het onderdeel "systeemanalyse" onvankelijk doch ongegrond.

Verzoekende partij schrijft zich voor het academiejaar 2007-2008 terug in bij de Katholieke Hogeschool Kempen voor het derde bachelorjaar, waarvan zij nu enkel nog het opleidingsonderdeel "systeemanalyse" moet afleggen.

Tegen beide beslissingen op intern beroep tekent verzoekende partij intussen wel beroep aan bij de Raad voor Betwistingen. De Raad oordeelt op 18.10.07 dat beide beroepen onvankelijk zijn, maar dat enkel het beroep tegen de examenbeslissing en de beslissing op intern beroep m.b.t. de stage gegrond is en stelt aldus: *"De bevoegde instantie neemt uiterlijk op 16 november 2007 een nieuwe beslissing."*⁶⁷

Ten gevolge van deze beslissing neemt de examencommissie op 15.11.2007 een nieuwe beslissing inzake de stage, waarbij deze de klacht van verzoekende partij ongegrond verklaart en het oorspronkelijke cijfer voor dit opleidingsonderdeel behoudt.

Tegen deze nieuwe beslissing van 15.11.2007 reageert de verzoekende partij op twee manieren:

- op 18.11.2007 stelt zij opnieuw intern beroep in. Wanneer blijkt dat er geen beslissing op intern beroep genomen wordt, stelt verzoekende partij op 08.12.2007 een beroep in bij de Raad voor Betwistingen tegen het uitblijven van een beslissing op intern beroep.
- op 23.11.2007 stelt zij een vernietigingsberoep tegen de beslissing in bij de Raad voor Betwistingen.

De Raad voor Betwistingen verklaart in zijn arrest nr. 2007/088 het beroep d.d. 08.12.2007 onontvankelijk *ratione temporis*. In een arrest nr. 2007/083 bevindt hij het beroep d.d. 23.11.07 onvankelijk doch ongegrond.

De verzoekende partij laat het er niet bij en vecht beide arresten van de Raad voor Betwistingen aan met een administratief cassatieberoep bij de Raad van State. In de loop van de cassatieprocedure slaagt verzoekende partij voor het opleidingsonderdeel "systeemanalyse" (examenperiode van januari 2008) op basis waarvan zij haar diploma haalt. Zij schrijft zich hierna in voor een schakeljaar aan de KULeuven.

Hoofdstuk IV. Het belang

⁶⁷ R.v.B. 18 oktober 2007, nr. 2007/043 en 2007/056

De verwerende partij wierp voor de Raad van State op dat de verzoekende partij niet meer beschikte over een actueel belang, omdat deze in de loop van de administratieve cassatieprocedure haar derde Bachelorjaar had overgedaan, bestaande uit één vak (Systeemanalyse) en hiervoor geslaagd was. Bijgevolg had verzoekende partij haar diploma al in handen. Meer zelfs, zij had zich ingeschreven voor een schakelprogramma aan de KULeuven. Haar enige belang zou er nog in bestaan om ten aanzien van derden haar initieel belang te bewijzen, hetgeen een onrechtstreeks belang is. Het beroep zou dus onontvankelijk zijn.

Uit het auditorsverslag⁶⁸ blijkt dat verzoekende partij ter staving van haar actueel belang opwerpt dat er een verlies van een schooljaar en een vertraging in de toegang tot de arbeidsmarkt voorligt. Hiervoor wil verzoekende partij een schadevergoeding bekomen van een burgerlijke rechtbank, hetgeen vergemakkelijkt zou worden door een vernietigingsarrest.⁶⁹

De auditeur wijst de argumenten van verzoekende partij af, en concludeert dat er geen actueel belang meer bestaat. Hij bestempelt het beroep van verzoekende partij als onontvankelijk.

De Raad van State wijkt in zijn arrest af van de mening van de auditeur. De Raad van State onderstreept ten eerste dat het doel van een cassatieberoep erin bestaat om een vermeend onwettige beslissing van een administratief rechtscollege teniet te doen, waarna de zaak voor een nieuwe beoordeling aan het anders samengesteld rechtscollege wordt voorgelegd zodat de verzoekende partij in cassatie een nieuwe kans verwerft op een voor hem gunstiger beslissing van dat rechtscollege. Vervolgens leidt de Raad hieruit af: *“Dat verzoekende partij sedert het instellen van zijn cassatieberoep voor een ánder opleidingsonderdeel een nieuw en hoger cijfer heeft gekregen en, zelfs, op grond daarvan een diploma heeft behaald, doet geen afbreuk aan het belang dat hij erbij heeft om, middels zijn cassatieberoep, van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen een uitspraak te verkrijgen over de wettigheid van de studievoortgangsbeslissing betreffende het hier in geschil zijnde opleidingsonderdeel ten einde voor dit opleidingsonderdeel een correcte evaluatie, quoterings en daarmee samenhangende graad van verdienste te krijgen.”*

Het feit dat verzoekende partij ondertussen zijn diploma heeft behaald, vormt voor de Raad van State dus blijkbaar geen belemmering voor haar belang om alsnog een voor haar ongunstige studievoortgangsbeslissing aan te vechten.

Wij verwijzen naar enkele arresten van de Raad van State in het objectieve contentieux, waar de Raad een gebrek aan belang heeft vastgesteld zodra de verzoekende partij alsnog, in de loop der procedure, het diploma (of een gelijkwaardig attest) behaalde.⁷⁰ Het geannoteerde arrest illustreert

⁶⁸ Met oprechte dank aan Mr. Raf Jespers, raadsman van verzoekende partij, voor het overmaken van dit verslag.

⁶⁹ Wij nemen aan dat verzoekende partij hier een vernietigingsarrest van de Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen bedoelt, ten gevolge van een administratief cassatiearrest van de Raad van State.

⁷⁰ RvS 10 juni 2004, nr. 132.229, Somers: *“dat het voordeel dat verzoeker met het voorliggende beroep oorspronkelijk nastreefde er dan essentieel in bestond, door de nietigverklaring, een nieuwe kans te verwerven om een heroverweging af te dwingen met de hoop, uiteindelijk, door de examencommissie van de tweede licentie rechten alsnog geslaagd verklaard te worden; dat een nietigverklaring van de bestreden beslissing verzoeker nog niet tot een geslaagd verklaarde maakt, en zij hem bijgevolg thans niet méér kan opleveren dan*

dus mooi dat het begrip “belang” in het administratieve cassatiecontentieux een andere, minstens ruimere invulling krijgt dan in het objectieve contentieux.

De term “belang” krijgt inderdaad een interpretatie in het licht van artikel 17 Ger.W., aangezien we in de administratieve cassatieprocedure te maken hebben met een subjectief contentieux.⁷¹ Het Hof van Cassatie vult de term alvast ruim en eerder vaag⁷² in, zodat een “formeel of procesrechtelijk” belang volstaat. Dit wil zeggen dat de verzoekende partij geacht wordt een belang te hebben bij de cassatie zodra er een verschil bestaat tussen hetgeen de lagere rechter heeft uitgesproken en hetgeen de verzoekende partij hem had gevraagd.⁷³ Het belang van artikel 17 Ger.W. wijst met andere woorden op het nut van de procedure en de rechterlijke beslissing op zich.⁷⁴ Daarentegen vereist de Raad van State als annulatierechter een materieelrechtelijk belang, zijnde een belang dat een partij heeft bij de vast te leggen situatie zelf, bij het voorwerp of de uitvoering van de veroordeling of verklaring van recht.⁷⁵

De vereiste van een “actueel” belang bestaat niet in het kader van het administratief cassatiecontentieux.⁷⁶ Met andere woorden moet het belang niet meer bestaan op het moment dat verzoekende partij een verzoekschrift tot cassatie indient, en a fortiori mag dit belang verdwijnen in de loop van de procedure. Nochtans stelt de rechtsleer wel dat het belang bij de administratieve cassatie verdwijnt zodra er op een andere wijze genoegdoening bekomen wordt.⁷⁷ Men kan immers zijn belang verliezen zonder genoegdoening te bekomen. In ieder geval is de Raad van State in het

hetgeen hij reeds met zekerheid heeft verkregen door het behalen van het diploma van licentiaat in de rechten.”; RvS 5 mei 2004, nr. 131.043, Shango Lady La Ndeka Pasu: “Considérant qu’il résulte des débats que le demandeur a obtenu, en septembre 2003, le diplôme de médecin généraliste en Communauté française, que le but qu’il poursuivait en demandant la suspension de l’exécution de la décision attaqué était d’obtenir une équivalence par rapport audit diplôme; qu’il s’ensuit qu’il n’a plus intérêt à poursuivre la suspension de l’exécution de la décision attaquée.”

⁷¹ Zie echter S. BEERNAERT, “Het belang als ontvankelijkheidsvereiste bij de gewone rechter, de Raad van State en het Arbitragehof”, *P&B* 2000, 169 e.v. Deze auteur is van mening dat het onderscheid tussen het belang in artikel 17 Ger.W. en artikel 19 R.v.St.-wet veroorzaakt wordt door de aard van het rechtsherstel dat de gewone rechter (quasi onbeperkt) dan wel de Raad van State als annulatierechter (enkel vernietigen) kan verlenen. Het verschil tussen subjectief en objectief contentieux zou hier irrelevant zijn. Deze stelling kan niet onderschreven worden, aangezien een cassatierechter ook een loutere vernietiging kan uitspreken, maar toch een ruime invulling aan het begrip “belang” geeft.

⁷² S. BEERNAERT, “Het belang als ontvankelijkheidsvereiste bij de gewone rechter, de Raad van State en het Arbitragehof”, *P&B* 2000, 155

⁷³ G. CLOSSET-MARCHAL en J.-F. VAN DROOGHENBROECK, “Examen de jurisprudence (1993 à 2005)”, *RCJB* 2006, 316-317. Deze ruime opvatting geldt ook in de lagere rechtspraak, zie bv. Rb. Gent 19 februari 2001, *TGR* 2001, 218: “Men heeft ongeacht het feit dat zijn vordering integraal werd ingewilligd in eerste aanleg, nog een procesrechtelijk belang hoger beroep in te stellen daar de eerste rechter de aansprakelijkheid van zijn echtgenote vaststelde.” Bv. Kh. Antwerpen, 17 december 1999, *RHA* 448: “De eiser die geen misbruik maakt van het recht om te procederen, heeft een procesrechtelijk belang als bedoeld in die wetsbepaling.”

⁷⁴ S. BEERNAERT, “Het belang als ontvankelijkheidsvereiste bij de gewone rechter, de Raad van State en het Arbitragehof”, *P&B* 2000, 158

⁷⁵ S. BEERNAERT, “Het belang als ontvankelijkheidsvereiste bij de gewone rechter, de Raad van State en het Arbitragehof”, *P&B* 2000, 158

⁷⁶ D. VANHEUVEN en F. VAN VOLSEM, “R.v.St.-Wet Artikel 14, lid 1” in X., *Publiek Procesrecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtsleer en rechtspraak*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1998, 115; M. HANOTIAU, “Le conseil d’état, juge de cassation administrative”, in X., *Le citoyen face à l’administration*, Luik, Editions du jeune barreau de Liège, 1990, 140; X., *Les Nouvelles. Droit administrative, IV*, Brussel, Larcier, 1975, 580

⁷⁷ X., *Les Nouvelles. Droit administrative, IV*, Brussel, Larcier, 1975, 581

geannoteerde arrest van mening dat het alsnog bekomen van een diploma lopende de procedure geen genoegdoening vormt voor het bekomen van een ongunstige beslissing van een administratief rechtscollege omtrent een studievoortgangsbeslissing. De nadruk lijkt dus meer te liggen op het recht op een degelijke uitspraak, dan op de daadwerkelijke feitelijke situatie van verzoekende partij.

Hoofdstuk V. Algemene standpunten van de Raad voor Betwistingen omtrent de kwalificatie van en de verhouding tussen enkele beslissingen van de examencommissie

Om de duidelijkheid van deze bijdrage te bevorderen, bespreken we eerst enkele algemene standpunten van de Raad voor Betwistingen omtrent de kwalificatie van en de verhouding tussen enkele beslissingen van de examencommissie. Pas daarna worden de uitspraken ten gronde van de Raad voor Betwistingen en Raad van State over deze onderwerpen *in casu* onder de loep genomen.

Afdeling 1. Verhouding tussen een initiële studievoortgangsbeslissing en de beslissing op intern beroep, en de gevolgen hiervan op het instellen van een beroep bij de Raad voor Betwistingen

Artikel II.1, 15°bis Aanvullingsdecreet somt limitatief⁷⁸ op welke beslissingen een “studievoortgangsbeslissing” zijn:

“a) een examenbeslissing, zijnde elke beslissing die, al dan niet op grond van een deliberatie, een eindoordeel inhoudt over het voldoen voor een opleidingsonderdeel, meer opleidingsonderdelen van een opleiding, of een opleiding als geheel;

b) een examentuchtbeslissing, zijnde een sanctie opgelegd naar aanleiding van examenfeiten;

c) de toekenning van een bewijs van bekwaamheid, dat aangeeft dat een student op grond van eerder verworven competenties of eerder verworven kwalificaties bepaalde competenties heeft verworven;

d) de toekenning van een vrijstelling, zijnde de opheffing van de verplichting om over een opleidingsonderdeel, of een deel ervan, examen af te leggen;

e) een beslissing waarbij het volgen van een schakel- en/of voorbereidingsprogramma wordt opgelegd en waarbij de studieomvang van dergelijk programma wordt vastgesteld;

f) het opleggen van een maatregel van studievoortgangsbewaking, bedoeld in artikel 51 van het decreet van 30 april 2004 betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen en houdende dringende hogeronderwijsmaatregelen”

Een beroep tegen dergelijke beslissing bij de Raad voor Betwistingen is enkel ontvankelijk na het doorlopen van een georganiseerd administratief beroep, door de decreetgever het “intern beroep” genoemd.⁷⁹ Het nut van een interne procedure is dat op een snelle en doeltreffende manier eventuele fouten kunnen worden rechtgezet, en een dergelijke procedure is in het voordeel zowel van de verzoekende partij als van de onderwijsinstelling. Door de interne beroepsprocedure krijgt de

⁷⁸ R.v.B. 9 november 2006, nr. 2006/032; R.v.B. 19 februari 2009, nr. 2009/003

⁷⁹ Art. II.15 Aanvullingsdecreet; R.v.B. 6 augustus 2006, nr. 2009/064

student immers de kans om een beter inzicht te verwerven in de motieven die tot de studievoortgangsbeslissing hebben geleid, terwijl de instelling in de mogelijkheid is om de beslissing te heroverwegen, rekening houdend met de elementen die door de student in zijn klacht naar voor zijn gebracht.⁸⁰ Een goed en evenwichtig uitgewerkt georganiseerd administratief beroep kan dus een eerste stap betekenen in de conflictoplossing.⁸¹

Elke universiteit of hogeschool heeft krachtens artikel II.13 Aanvullingsdecreet de plicht om te voorzien in een interne procedure.⁸²

In principe kan enkel een studievoortgangsbeslissing aangevochten worden bij de Raad voor Betwistingen.⁸³ Deze heeft echter gesteld dat, hoewel de beslissing op intern beroep volgens hem niet onder het begrip “studievoortgangsbeslissing” valt, deze beslissing samen met de studievoortgangsbeslissing zelf kan worden aangevochten aangezien beide onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.⁸⁴ Deze opvatting kan niet gevolgd worden, omdat o.i. de initiële studievoortgangsbeslissing en de beslissing op intern beroep geen afzonderlijke, naast elkaar bestaande besluiten zijn. Laten wij dit verder verduidelijken.

In onderwijsaangelegenheden bestaat een afwijking met betrekking tot het georganiseerd administratief beroep. Als uitgangspunt geldt immers de autonomie van de klassenraad (in het middelbaar onderwijs) en de examencommissie (in het hoger onderwijs). Deze autonomie betekent concreet dat de schooldirectie, de inrichtende macht, de rector, de minister van Onderwijs (dus het beroepsorgaan),... de beslissingen van de klassenraad dan wel examencommissie (orgaan in eerste aanleg) niet kunnen vernietigen, noch hun eigen beslissing in de plaats kunnen stellen. Zij kunnen hoogstens delibererende organen de opdracht geven om opnieuw samen te komen en te beraadslagen over een eerder genomen beslissing, zonder dat zij hierbij de inhoud van de nieuwe beslissing kunnen beïnvloeden.⁸⁵ Dit vormt een uitzondering op de algemene regel dat de beslissing

⁸⁰ R.v.B. 7 oktober 2009, nr. 2009/079; R.v.B. 22 oktober 2009, nr. 2009/089

⁸¹ J. NEUTS, “Het administratief beroep inzake beslissingen van de delibererende klassenraad”, *TBP* 2002, 600

⁸² J. DERIDDER, “Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen. Rechtspraak van de Raad van 2007”, *TBP* 2008, 169

⁸³ M. BOES, “De Raad voor Betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen”, in X., *Recht in beweging*, Antwerpen-Apeldoorn, Maklu, 2008, 242

⁸⁴ R.v.B. 9 november 2006, nr. 2006/032: “De beslissing op intern beroep zoals bepaald in artikel II.13 op zich is geen studievoortgangsbeslissing zoals opgesomd in II.1 15° bis en kan enkel samen met de initiële examenbeslissing voorwerp uitmaken van het beroep bij de Raad. Dit is inherent aan de procedure zoals deze is uitgewerkt in het Aanvullingsdecreet.”; R.v.B. 28 november 2006, nr. 2006/030: “Het is inherent aan de procedure zoals deze is uitgewerkt in artikelen II.21 tot en met artikel II. 23 van het Aanvullingsdecreet dat de beslissing op intern beroep enkel samen met de initiële examenbeslissing kan voorwerp uitmaken van het beroep bij de Raad.” Impliciet, bijvoorbeeld R.v.B. 10 maart 2009, nr. 2009/004. Nochtans zijn er al zaken geweest waarin de student enkel de beslissing op intern beroep aanvocht, en waarbij de Raad dan deze beslissing heeft vernietigd. (bv. R.v.B. 10 augustus 2006, nr. 2006/018; R.v.B. 8 juli 2008, nr. 2008/012) De oorspronkelijke studievoortgangsbeslissing bleef daar dus voortbestaan. Wij wijzen nochtans ook op rechtspraak die een beroep dat louter gericht is tegen een beslissing op intern beroep, ontvankelijk verklaart: zie bv. R.v.B. 8 juli 2008, nr. 2008/012. Hiermee lijkt de Raad toch in te gaan tegen haar eigen standpunt.

⁸⁵ J. GORIS, “Georganiseerde bestuurlijke beroepen tegen examenbeslissingen in het secundair en het hoger onderwijs in Vlaanderen”, *RW* 2006-07, 84

op georganiseerd administratief beroep de bestreden beslissing in rechte vervangt.⁸⁶ Eén en ander heeft te maken met het devolutief karakter van het georganiseerd administratief beroep.⁸⁷

Artikel II.13 Aanvullingsdecreet stelt dat een “verzoek tot heroverweging” gericht kan worden tot het beroepsorgaan. Dit verzoek kan dan resulteren in ofwel een bevestiging, ofwel een herziening van de studievoortgangsbeslissing.⁸⁸ Inderdaad zal hier de beslissing van het beroepsorgaan toch, conform de algemene principes, de bestreden beslissing vervangen. Dat is immers de draagwijdte van het begrip “heroverwegen”.

Dit doet geen afbreuk aan de autonomie van de examencommissie, aangezien deze commissie zelf fungeert als “eigen” beroepsorgaan.⁸⁹ Ook dit volgt uit het begrip “heroverweging”: enkel degene die iets beslist kan dit “her”overwegen.⁹⁰ De examencommissie spreekt dus zowel de initiële beslissing als de beslissing op intern beroep uit. Deze laatste vervangt de bestreden beslissing in rechte (voorzover het beroep ontvankelijk is).⁹¹ Het principe van de autonomie van de examencommissie staat hieraan niet in de weg, er bestaat met andere woorden geen reden om af te wijken van de devolutieve werking van het georganiseerd administratief beroep. Zowel de bevestiging⁹² als de herziening komen o.i. dus logischerwijze rechtens in de plaats van de initiële studievoortgangsbeslissing van de examencommissie.

Eén en ander heeft onvermijdelijk gevolgen voor het beroep dat ingesteld wordt bij de Raad voor Betwistingen. Ten gevolge van de beslissing op intern beroep verdwijnt de initiële studievoortgangsbeslissing uit de rechtsorde, zodat er nog slechts één beslissing bestaat, nl. deze op intern beroep. Enkel deze kan dan aangevochten worden met een beroep bij de Raad voor Betwistingen.⁹³ Artikel II.1, 15°bis Aanvullingsdecreet staat dit o.i. niet in de weg, nu de beslissing op intern beroep de initiële studievoortgangsbeslissing vervangt en dan ook op dezelfde manier gekwalificeerd moet worden. De beslissing op intern beroep vormt met andere woorden ook een studievoortgangsbeslissing, zoals gedefinieerd in het Aanvullingsdecreet. In dit licht lijkt een samenlezing van artikel II.1, 15°bis en artikel II.15, tweede lid Aanvullingsdecreet⁹⁴ er dan ook toe te

⁸⁶ Bv. RvS 9 maart 2009, nr. 191.165, Van Der Steen

⁸⁷ Bv. RvS 29 november 2007, nr. 177.413, Claey; RvS 23 oktober 2008, nr. 187.284, Stad Ninove. Het devolutief karakter van het georganiseerd administratief beroep zorgt ervoor dat het beroepsorgaan de zaak in haar geheel naar zich toetrekt, waardoor de bevoegdheid van het orgaan van actief bestuur in eerste aanleg volledig ontnomen wordt. (K. WAUTERS en E. LONCKE, “Het administratief beroep: algemeen kader”, in K. WAUTERS (ed.), *Het administratief beroep*, Antwerpen, Maklu, 2008, 276) De zaak kan dus niet meer teruggezonden worden naar dit orgaan in eerste aanleg. (RvS 23 februari 2006, nr. 155.470, Van Roussel)

⁸⁸ J. GORIS, “Georganiseerde bestuurlijke beroepen tegen examenbeslissingen in het secundair en het hoger onderwijs in Vlaanderen”, *RW* 2006-07, 86

⁸⁹ J. GORIS, “Georganiseerde bestuurlijke beroepen tegen examenbeslissingen in het secundair en het hoger onderwijs in Vlaanderen”, *RW* 2006-07, 86

⁹⁰ Zie tevens *Parl. St.* VI. R. 2003-04, nr. 1960/1, p.16

⁹¹ RvS 11 december 2006, nr. 165.758, Buysschaert; RvS 17 januari 2006, nr. 153.815, Cockx

⁹² Zie naar analogie: RvS 19 februari 2009, nr. 190.635, Bvba Anna; K. WAUTERS en E. LONCKE, “Het administratief beroep: algemeen kader”, in K. WAUTERS, *Het administratief beroep*, Antwerpen, Maklu, 2008, 280

⁹³ Zie naar analogie: RvS 28 februari 2008, nr. 180.183, Waumans; RvS 9 juni 2005, nr. 145.690, Van Malderen

⁹⁴ “De Raad doet als administratief rechtscollege uitspraak over de beroepen die door studenten worden ingesteld tegen examen(tucht)beslissingen, na uitputting van de onder afdeling 1 bedoelde intern beroepsprocedure.”

leiden dat de “examen(tucht)beslissing” waartegen een beroep kan worden ingesteld bij de Raad uitsluitend de beslissing op intern beroep is.⁹⁵

Volgens ons hanteert de Raad voor Betwistingen dan ook een verkeerd standpunt door ervan uit te gaan dat de initiële studievoortgangsbeslissing en de beslissing op intern beroep twee naast elkaar bestaande besluiten uitmaken, die de student zelfs samen kan aanvechten. Strikt juridisch genomen heeft een beroep tegen een initiële studievoortgangsbeslissing (waartegen intern beroep werd ingesteld) geen voorwerp, nu deze beslissing vervangen is geworden. Hiermee sluiten wij ons aan bij de rechtspraak van de Raad van State in het kader van het middelbaar onderwijs.⁹⁶

Afdeling 2. Kwalificatie van een beslissing van de examencommissie nadat de Raad voor Betwistingen zowel de initiële studievoortgangsbeslissing als de beslissing op intern beroep heeft vernietigd

Als we de redenering van de Raad voor Betwistingen volgen, met name dat de beslissing op intern beroep en de studievoortgangsbeslissing twee op zichzelf staande beslissingen zijn en “onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn”, dan impliceert dit dat een vernietiging door de Raad voor Betwistingen moet slaan op beide beslissingen. De studievoortgangsbeslissing en de beslissing op intern beroep zullen dus hetzelfde lot ondergaan: ofwel beide vernietigd ofwel beide gehandhaafd. Dit ligt in de lijn van de rechtspraak van de Raad voor Betwistingen.⁹⁷

Verder redenerend heeft één en ander tot gevolg dat zowel de studievoortgangsbeslissing als de beslissing op intern beroep uit de rechtsorde verdwijnen, zodat de onderwijsinstelling die procedure moet hervatten. Logischerwijze zal deze een nieuwe (initiële) studievoortgangsbeslissing moeten nemen, aangezien die beslissing niet meer bestaat na de vernietiging ervan door de Raad voor Betwistingen.⁹⁸

Ook tegen deze nieuwe studievoortgangsbeslissing zal de student een intern beroep moeten instellen, vooraleer hij deze op ontvankelijke wijze kan aanvechten bij de Raad voor Betwistingen:

“Overwegende dat uit niets blijkt dat het intern beroep niet van toepassing zou zijn op de beslissing die door de examencommissie na vernietiging door de Raad is genomen.

Overwegende dat ingeval een tweede beslissing wordt genomen in opvolging van een besluit van de Raad dezelfde procedurevoorschriften blijven gelden en derhalve het intern beroep volledig moet uitgeput zijn vooraleer een student ontvankelijk een extern beroep bij de Raad kan instellen.”⁹⁹

⁹⁵ Voor een positieve benadering omtrent de aanvechtbaarheid van de beslissing op intern beroep, zie R. VERSTEGEN, “Rechten van de student en de rechtsbescherming”, in L. VAN HOESTENBERGHE en R. VERSTEGEN (red.), *StudentENrecht*, Leuven-Voorburg, Acco, 2007, 167-168

⁹⁶ Bv. RvS 20 mei 2003, nr. 119.974, De Smedt

⁹⁷ Bijvoorbeeld R.v.B. 19 juni 2008, nr. 2008/009; R.v.B. 31 juli 2008, nr. 2008/034; R.v.B. 7 augustus 2008, nr. 2008/028

⁹⁸ Bijvoorbeeld R.v.B. 19 juni 2008, nr. 2008/009; R.v.B. 14 augustus 2008, nr. 2008/040; R.v.B. 20 augustus 2008, nr. 2008/027; R.v.B. 22 oktober 2008, nr. 2008/053

⁹⁹ R.v.B. 16 december 2005, nr. 2005/047; impliciet: R.v.B. 28 november 2006, nr. 2006/039; R.v.B. 5 oktober 2007, nr. 2007/037; Er bestaat rechtsleer die de opportuniteit van deze stelling in vraag stelt: J. DERIDDER,

Hiermee wijkt de Raad voor Betwistingen af van de rechtspraak van de Raad van State in kader van het middelbaar onderwijs. De Raad van State huldigt namelijk de opvatting dat de student de interne beroepsprocedure slechts éénmaal moet doorlopen, en dat de beslissing van het delibererend orgaan die werd genomen na een vernietiging, rechtstreeks aanvechtbaar is voor de administratieve rechter.¹⁰⁰ In het kader van het middelbaar onderwijs is daarvoor immers een expliciet tekstargument aanwezig.¹⁰¹

Hoger hebben wij reeds uiteengezet dat wij niet akkoord gaan met de mening van de Raad voor Betwistingen omtrent de verhouding tussen de initiële studievoortgangsbeslissing en de beslissing op intern beroep. Zo kan o.i. enkel de beslissing op intern beroep voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad voor Betwistingen. Een beroep tegen een initiële studievoortgangsbeslissing is in dat opzicht dan ook zonder voorwerp. Wanneer de Raad voor Betwistingen dan de beslissing op intern beroep vernietigt, impliceert dit dat de onderwijsinstelling opnieuw moet beginnen, en een nieuwe studievoortgangsbeslissing moet nemen. De initiële studievoortgangsbeslissing verdween immers uit de rechtsorde op het moment dat de beslissing op intern beroep in het leven kwam.

Hoewel wij dus een andere opvatting huldigen omtrent de verhoudingen tussen een initiële studievoortgangsbeslissing en een beslissing op intern beroep, komen wij wel tot hetzelfde besluit wat betreft het gevolg van een vernietigingsarrest van de Raad voor Betwistingen. De onderwijsinstelling moet dan een nieuwe initiële studievoortgangsbeslissing nemen. Moet hiertegen nogmaals intern beroep worden ingesteld? Een positief antwoord dringt zich op. Artikel II.15 Aanvullingsdecreet stelt letterlijk dat de interne beroepsprocedure doorlopen moet worden vooraleer de student naar de Raad voor Betwistingen kan stappen. Er bestaat geen reden waarom deze regel niet zou gelden na een vernietiging door de Raad voor Betwistingen.¹⁰²

Hoofdstuk VI. Toepassing van deze algemene standpunten door de Raad voor Betwistingen *in casu*

In haar eerste vernietigingsarrest vernietigde de Raad voor Betwistingen zowel de oorspronkelijke studievoortgangsbeslissing als de beslissing op intern beroep met betrekking tot het opleidingsonderdeel "Stage". Ten gevolge daarvan beval de Raad voor Betwistingen dat de onderwijsinstelling een "nieuwe beslissing" moest nemen.

Hierop nam de examencommissie op 15.11.2007 een beslissing die zij "een nieuwe examenbeslissing" noemt. Uit de omschrijving blijkt dat het gaat om een nieuwe beslissing op intern beroep. Immers wordt de "klacht van de student ongegrond verklaard", wat erop wijst dat de

"Raad voor Betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. Rechtspraak van de Raad van 2007", *TBP* 2008, 171

¹⁰⁰ RvS 3 juni 1999, nr. 80.644, Dackus; RvS 9 november 2006, nr. 164.592, Parmentier; RvS 8 november 2005, nr. 151.060, Van Look; J. DERIDDER, "Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen. Rechtspraak van de Raad van 2007", *TBP* 2008, 171

¹⁰¹ Zie RvS 8 november 2005, nr. 151.060, Van Look: "dat het besluit van de Vlaamse regering van 19 juli 2002 betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs (hierna : organisatiebesluit) niet in een nieuwe interne beroepsprocedure lijkt te voorzien tegen een beslissing van een delibererende klassenraad die op last van het college van directeurs opnieuw is samengeroepen."

¹⁰² Contra, zie R. VERSTEGEN, "Rechten van de student en de rechtsbescherming", in L. VAN HOESTENBERGHE en R. VERSTEGEN (red.), *StudentENrecht*, Leuven-Voorburg, Acco, 2007, 185

examencommissie beslist heeft in haar hoedanigheid van beroepsorgaan. Tevens heeft zij in deze beslissing de beroepsmogelijkheden voor de Raad voor Betwistingen vermeld.

De Raad voor Betwistingen gaat ervan uit dat de beslissing die de onderwijsinstelling nam na haar eerste vernietigingsarrest inderdaad een beslissing op intern beroep was: *“De Raad neemt aan dat de beslissing van 15 november 2007 genomen in uitvoering van het besluit van 18 oktober 2007 van de Raad moet beschouwd worden als een beslissing op intern beroep. Het intern beroep is derhalve uitgeput.”* De Raad voor Betwistingen verklaart dit tweede beroep, ditmaal gericht tegen een beslissing op intern beroep (d.d. 15.11.2007), dan ontvankelijk doch ongegrond. Hiermee wijkt de Raad voor Betwistingen dus af van zijn eigen rechtspraak, die vereist dat een nieuwe initiële studievoortgangsbeslissing genomen moet worden. Het lijkt erop dat de Raad voor Betwistingen aansluiting wilt vinden met de rechtspraak van de Raad van State inzake middelbaar onderwijs, door niet meer te vereisen dat de student de interne procedure voor een tweede maal doorloopt. Het schoentje wringt echter, gelet op het expliciet tekstueel argument dat daarvoor aanwezig is inzake middelbaar onderwijs, maar niet inzake hoger onderwijs.

Tegen de beslissing van 15.11.2007 stelde verzoekende partij tevens intern beroep in.¹⁰³ Hierop kwam geen beslissing, zodat de verzoekende partij tegen het uitblijven van de beslissing op intern beroep een beroep bij de Raad voor Betwistingen instelde. Deze Raad oordeelt hier dat het beroep onontvankelijk want laattijdig werd ingediend. Er geldt immers een vervaltermijn van vijf kalenderdagen om beroep in te stellen, en deze termijn begint te lopen de dag na de kennisname van de beslissing. Aangezien verzoekende partij pas beroep instelde op 08.12.07, zou dit beroep niet ontvankelijk in de tijd zijn.

Hoofdstuk VIII. Het afwijkend standpunt van de Raad van State *in casu*

Afdeling 1. Kwalificatie van een beslissing van de examencommissie nadat de Raad voor Betwistingen zowel de initiële studievoortgangsbeslissing als de beslissing op intern beroep heeft vernietigd

De Raad van State houdt er een andere mening dan de Raad voor Betwistingen op na.

De Raad van State stelt: *“Zoals de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen de hem opgedragen bevoegdheid opvat om studievoortgangsbeslissingen te beoordelen, brengt een gegrondverklaring van een beroep hem er toe niet enkel de beslissing op beroep maar ook de initiële examenbeslissing waarvan beroep te vernietigen. ... De vernietiging van en de eindbeslissing en de initiële examenbeslissing, betekent voor beide beslissingen de verwijdering uit het rechtsverkeer. De keuze van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen voor een dubbele vernietiging heeft als juridische consequentie dat de beide beslissingen geacht moeten worden nooit te hebben bestaan.”*

¹⁰³ Dit lijkt een voorzichtigheidsactie van verzoekende partij geweest te zijn, gelet op het feit dat de beslissing de titel “nieuwe examenbeslissing” droeg, doch inhoudelijk een beslissing op intern beroep leek te zijn. Verzoekende partij heeft dus geen risico willen nemen en zowel intern beroep als een beroep bij de Raad voor Betwistingen ingesteld tegen deze “nieuwe examenbeslissing”.

Hiermee spreekt de Raad van State zich niet uit over de juridisch correctheid van de rechtspraak van de Raad voor Betwistingen die aanvaardt dat zowel de initiële als de beslissing op beroep worden aangevochten. De Raad van State stelt immers duidelijk *“Zoals de Raad...de hem opgedragen bevoegdheid opvat...”*. Wat de Raad van State daarentegen wel doet, is de juridische consequenties van de redenering van de Raad voor Betwistingen doortrekken. Beide bestreden beslissingen verdwijnen ten gevolge van de vernietiging door deze Raad uit de rechtsorde.

De Raad van State vervolgt dan: *“Een bestuur dat geconfronteerd wordt met de vernietiging van ook de initiële (examen)beslissing, dient eerst een nieuwe initiële (examen)beslissing te nemen. Tegen die nieuwe beslissing moet vervolgens het georganiseerd administratief beroep worden ingesteld. Een dadelijk beroep bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen tegen die (nieuwe) initiële examenbeslissing is derhalve onontvankelijk.”*

Hiermee bevestigt de Raad van State de voorgaande rechtspraak van de Raad voor Betwistingen die, vanuit haar uitgangspunt dat beide beslissingen vernietigd kunnen worden, oordeelt dat de student eerst een intern beroep moet instellen tegen een nieuwe studievoortgangsbeslissing, vooraleer hij op ontvankelijke wijze beroep kan aantekenen bij de Raad voor Betwistingen.

Afdeling 2. Gevolg *in casu*

§1. Met betrekking tot het beroep bij de Raad voor Betwistingen tegen de tweede beslissing d.d. 15.11.2009

De Raad van State stelt dan echter vast dat het bestreden arrest er verkeerdelijk van uitgaat dat de nieuwe beslissing, genomen door de examencommissie na het vernietigingsarrest, een beslissing op intern beroep was. De Raad van State is inderdaad van oordeel dat een beslissing genomen na een vernietiging door de Raad voor Betwistingen, een tweede initiële beslissing moet vormen: *“Echter, verzoekende partij merkt terecht op dat, ondanks het feit dat verwerende partij de procedurele weg naar de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen wijst, tegen deze beslissing van de examencommissie noeg een georganiseerd beroep mogelijk was en dat het bestreden besluit voor hem inhoudt dat hij zijn zaak niet aan een beroepsinstantie heeft kunnen voorleggen.”*

Een beslissing van de examencommissie na een vernietigingsarrest van de Raad voor Betwistingen is dus, ondanks haar bewoordingen en ondanks het feit dat deze een beroepsmogelijkheid bij de Raad voor Betwistingen vermeldt, een tweede initiële beslissing. Dit is inderdaad het logische gevolg van de redenering die de Raad voor Betwistingen zelf doorvoert.

De Raad van State concludeert ten slotte dat er tegen de beslissing d.d. 15.11.2007 nog een georganiseerd beroep openstond, dat evenwel niet uitgeput werd zodat het rechtstreeks beroep tegen dit besluit bij de Raad voor Betwistingen onontvankelijk was.

§2. Met betrekking tot het beroep bij de Raad voor Betwistingen tegen het uitblijven van een beslissing op intern beroep

De Raad van State trekt de hierboven geschetste redenering helemaal door en stelt vast dat verzoekende partij tegen het uitblijven van de beslissing op intern beroep (ingesteld tegen de beslissing d.d. 15.11.2009 die als een tweede initiële studievoortgangsbeslissing beschouwd moet worden) wel tijdig beroep bij de Raad voor Betwistingen heeft ingesteld.

De termijn om beroep in te stellen tegen het uitblijven van een beslissing op intern beroep is immers vijftien kalenderdagen, termijn die ingaat op de dag na deze waarop het intern beroep is ingesteld. In dit opzicht is het beroep dus wel tijdig ingesteld.

§3. Conclusie

Met het geannoteerde arrest dwingt de Raad van State de Raad voor Betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen juridisch consequent te zijn in haar redenering, zonder echter te raken aan het uitgangspunt zelf van die redenering. Met name onderzoekt de Raad van State niet de vraag welke studievoortgangsbeslissing (de initiële, die op intern beroep of beide) aangevochten kan worden.

Hoofdstuk IX. Gevolgen van het administratief cassatiearrest

Ingeval de Raad van State overgaat tot cassatie van een bestreden arrest, dan zal de zaak opnieuw verwezen worden naar het administratief rechtscollege dat de oorspronkelijke bestreden beslissing genomen had¹⁰⁴, met de bijzonderheid dat de Raad van State of een bijzondere wet¹⁰⁵ kan voorschrijven dat de samenstelling van dit college veranderd moet worden. Een bijzondere wet kan tevens bepalen dat een ander rechtscollege bevoegd is.¹⁰⁶ Het rechtscollege is van rechtswege geadieerd¹⁰⁷, zodat de partijen de zaak daar niet zelf aanhangig moeten maken. In casu oordeelde de Raad van State in artikel 3 van haar dictum: *“De zaak wordt verwezen naar de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, anders samengesteld.”*

Het arrest wordt overgeschreven in de registers van het rechtscollege dat de vernietigde beslissing heeft gewezen en er wordt melding gemaakt in de rand van de vernietigde beslissing.¹⁰⁸ Inderdaad, wanneer men het arrest 2007/83 en 2007/88 van de Raad voor Betwistingen online consulteert, vindt men dergelijke kantmelding.

Het administratief rechtscollege kan een nieuwe vaststelling en beoordeling van de feiten doorvoeren. De partijen kunnen tevens nieuwe middelen opwerpen¹⁰⁹. Artikel 15 R.v.St.-wet stelt wel dat dit college zich naar het cassatiearrest gedraagt ten aanzien van het daarin beslechte rechtspunt. Dit is exact wat de Raad voor Betwistingen heeft gedaan in haar arresten gewezen na verwijzing. In de arresten 2009/009 en 2009/010 herhaalt zij letterlijk hetgeen de Raad van State in haar cassatiearrest gesteld heeft, en past zij zich hieraan aan. Bijgevolg oordeelt zij dat het beroep

¹⁰⁴ Art.51, lid 1 PRC

¹⁰⁵ D. VANHEUVEN en F. VAN VOLSEM, “R.v.St.-Wet Artikel 14 , lid 1” in X., *Publiek Procesrecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtsleer en rechtspraak*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1998, 121

¹⁰⁶ D. VANHEUVEN en F. VAN VOLSEM, “R.v.St.-Wet Artikel 14 , lid 1” in X., *Publiek Procesrecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtsleer en rechtspraak*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1998, 121

¹⁰⁷ Art. 51, lid 2 PRC

¹⁰⁸ Art. 51, lid 3 PRC

¹⁰⁹ M. VAN DAMME, “De Raad van State als administratieve cassatierechter”, *TBP* 2000, 72

van verzoekende partij van 23.11.2007 onontvankelijk is¹¹⁰, en dat daarentegen het beroep van 18.11.2007 wel ontvankelijk (doch ongegrond) is¹¹¹.

Hoofdstuk XI. Cijfergegevens

Uit de cijfergegevens die opgenomen staan in de jaarverslagen van de Raad voor Betwistingen¹¹², alsook uit de informatie, die deze Raad ons zelf bezorgde¹¹³, blijkt dat het administratief cassatieberoep in onderwijsgelegenheden niet populair is.

In 2007 werd voor het eerst administratief cassatieberoep in onderwijsaangelegenheden ingesteld bij de Raad van State. Zes arresten van de Raad voor Betwistingen waren voorwerp van een administratief cassatieberoep. (I.e. 6.74% van alle arresten van de Raad voor Betwistingen in 2007.) Daarvan is er één ontoelaatbaar verklaard. Eén cassatieberoep was toelaatbaar, doch ongegrond. In een ander geval deed de verzoekende partij afstand van de lopende procedure nadat het verzoek door de cassatiefilter geraakt was. De overige cassatieberoepen werden door dezelfde student ingesteld, twee ervan kaderen in het geannoteerde arrest. Het andere beroep heeft tevens geleid tot administratieve cassatie.¹¹⁴ In totaal werden vier van de zes beroepen ingediend door een student, twee door een onderwijsinstelling.

In 2008 is er slechts sprake van twee cassatieberoepen, en dan nog ingediend door dezelfde student. (I.e. 2.59 % van alle arresten van de Raad in 2008) Beide beroepen waren toelaatbaar, maar er is nog geen beslissing ten gronde genomen.

In 2009 werd slechts één, ontoelaatbaar, cassatieberoep ingesteld, dit door een student.

Deze gegevens staan in schril contrast met het populaire karakter van het administratief cassatieberoep in vreemdelingenzaken. De vraag rijst dan ook waarom studenten dan wel onderwijsinstellingen zo weinig beroep doen op administratieve cassatie in onderwijsaangelegenheden.

Een mogelijke verklaring vormt het feit dat de administratieve cassatie vrij onbekend is bij de doorsnee rechtspraktizijn, alsook het afschrikkend effect van de cassatiefilter. Bovendien werkt het administratief cassatieberoep niet schorsend, zodat het arrest van de Raad voor Betwistingen blijft bestaan totdat de Raad van State er uitspraak over gedaan heeft. Zoals hoger reeds is vermeld, bedraagt de termijn voor de Raad van State om uitspraak te doen 6 maanden na de beschikking van toelaatbaarheid, maar is dit slechts een termijn van orde. In de praktijk betekent dit voor studenten-verzoekende partijen dat zij hun studie voor één à twee jaar geblokkeerd of minstens belemmerd zien. Vaak zullen zij dan ook opteren om te berusten in de negatieve beslissing, en om een andere weg in te slaan, dan wel het academiejaar of een vak over te doen, afhankelijk van de concrete situatie.¹¹⁵

¹¹⁰ R.v.B. 20 april 2009, nr. 2009/009

¹¹¹ R.v.B. 20 april 2009, nr. 2009/010

¹¹² Online te raadplegen op <http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/Raad/>

¹¹³ Met dank aan Mevr. Karla van Lint en Dhr. Eddy Clybouw, secretarissen bij de Raad

¹¹⁴ RvS 17 februari 2009, nr. 190.521

¹¹⁵ Dit argument gaat echter niet op voor de onderwijsinstelling-verzoeker in cassatie.

Nochtans is de Raad voor Betwistingen juist opgericht met het doel om op zeer korte termijn een juridictioneel oordeel te vellen over examengeschillen, waardoor studenten snel duidelijkheid hebben over de mogelijkheid om het volgende jaar aan te vatten.¹¹⁶ Het valt te betreuren dat de duur van het administratief cassatieberoep, dat onlosmakelijk verbonden is met een beslissing van een administratief rechtscollege als de Raad voor Betwistingen, de realisatie van dit doel ondermijnt.

Hoofdstuk XI. Conclusie

De Raad van State volgt de Raad voor Betwistingen niet in haar kwalificatie van een nieuwe beslissing, genomen nadat zowel de initiële studievoortgangsbeslissing als de beslissing op intern beroep worden geannuleerd. O.i. stelt de Raad van State terecht dat het in dat geval moet gaan om een nieuwe initiële studievoortgangsbeslissing. Eén en ander is het gevolg van het feit dat de examencommissie in de meeste gevallen zowel de oorspronkelijke studievoortgangsbeslissing als de beslissing op intern beroep neemt. Met dit cassatiearrest dwingt de Raad van State de Raad voor Betwistingen simpelweg haar eigen juridische logica eenduidig door te trekken. Daarmee wordt een belangrijk doel van de cassatieprocedure waargemaakt, met name de uniformisering van de rechtspraak.

Elsbeth Loncke

*Advocaat Monard-D'Hulst
Assistent Bestuursrecht UHasselt*

¹¹⁶ *Parl. St. VI. Raad 2003-2004, 1960 nr. 1, 17*